

«Утверждаю»
Начальник «УКиДР»
п/п Кобельянова М.В.
« » 2022 г.

«Утверждаю»
Директор МБУ ДО «СЦДТ»
п/п Антонова А.В.
« » 2022 г.

«Утверждаю»
Начальник МКУ МОУО
п/п Иванов А.И.
« » 2022 г.

Арассыыйа норуоттарын култууратын үйэлээх баайын, Саха АССР төрүттэммитэ 100, өрөспүүбүлүкэбэ Ийэ, улууска Дьизэ кэргэн, Киргизэлэй Саввинов аатынан култуура уонна сынньалан паарката төрүттэммитэ 75 сылларыгар аналлаах уонна Арассыыйаҕа Үлэ дьоруойун В.А.Михайловы уруйдуур «ОЛОНХО ДОЙДУТУН ЫТЫК КҮНЭ – СУНТААР УЙГУЛААХ ЫҤЫАҒА» Үрүн тунах ыһыахха ытыллар **“УОЛАННАР ААҒАЛЛАР”** оҕолорго бөлөбүнэн хоһоон ааҕытыгыгар күрэс

БАЛАҤЫАННЫАТА

Тэрийээччилэр: Сунтаардаабы үөрэх управлениета, Н. М. Родионова аатынан Сунтаардаабы оҕо дьобурун сайыннарар киин; улуустаабы култуура уонна духуобунай сайдыы салалтата;

Буолар күнэ, чааһа, миэстэтэ: бэс ыйын 18 күнэ, 2022 сыл, 16 чаастан Н. Г. Саввинов аатынан култуура уонна сынньалан паарката, “Күнчээн” түһүлгэ.

Сыала-соруга:

- Саха тылын сайдытыгыгар болжомтону ууруу, саха буоларбытынан киэн туттуу өйдөбүлүн уһугуннарыы,
- Уол оҕо төрөөбүт төрүт тыл кэрэтин инэри, бөлөбүнэн хоһоон ааҕытыгы көрүнгүн сайыннарыы;
- Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр үөрэхтээһин эйгэтигэр биллэриллибит Ааҕытыгы сылыгар көхтөөх кыттыыны ылааһын.

Кыттааччылар 5-10 кылаас уолаттара.

- 1 сүһүөх – 5-7 кылаас оҕолоругар;
- 2 сүһүөх – 8-10 кылаас оҕолоругар.

Сыаналааһын сүрүн ирдэбиллэрэ:

- Хоһоон саха суруйааччыларын эбэтэр сахалыы тылынан суруллубут олохтоох ааптар хоһооно буолуохтаах;
- Хоһоону бөлөбүнэн ааҕааччылар тыллара-өстөрө чуолкайа, чуора;
- Хоһоон ис хоһоонун арыыыта;
- Хоһоон тиэмэтигэр сөп түбэхэр тагас-сап;
- Күрөскэ кыттааччы бөлөхтөр 500 солк. усунуос төлүүлэр.

КЫТТААЧЧЫТТАН ПАСПОРТ. ТӨРӨӨБҮТҮН ТУОҤУЛУУР СИБИДИЭТЭЛИСТИБЭ, СНИЛС, ИНН КОПИЯТА ИРДЭНЭР

Наҕараадалааһын. Сүһүөхтэринэн кыайыылаахтарга 1,2,3 миэстэлэр, Кылаан кыайыылаахтарга анал бириис туттарыллыаҕа.

Билсэр тел 89841027433 Омукон Николай Александрович

«Утверждаю»:
Начальник «УКИДР»
п/п Кобельянова М.В.
« » 2022 г.

«Утверждаю»:
Директор МБУ ДО «СЦДТ»
п/п Антонова А.В.
« » 2022 г.

«Утверждаю»:
Начальник МКУ МОУО
п/п Иванов А.И.
« » 2022 г.

Арассыыйа норуоттарын култууратын үйэлээх баайын, Саха АССР төрүттэммитэ 100, өрөспүүбүлүкэбэ Ийэ, улууска Дьизэ кэргэн, Киргизэлэй Саввинов аатынан култуура уонна сынньалан паарката төрүттэммитэ 75 сылларыгар аналлаах уонна Арассыыйаҕа Үлэ дьоруойун В.А.Михайловы уруйдуур «ОЛОНХО ДОЙДУТУН ЫТЫК КҮНЭ – СУНТААР УЙГУЛААХ ЫҤЫАҒА» Үрүн тунах ыһыахха ытытлар «Дьүрүһүй, сахам хомуһа!»

үрүн тунах ыһыахха ытытлар оҕолорго бөлөбүнэн хомус тардытыгыгар ытытлар күрэс
БАЛАҤЫАНҤАТА

Тэрийээччилэр: Сунтаардааҕы үөрэбири салалтата, Сунтаардааҕы култуура уонна айылгы салалтата, Н.М.Родионова аатынан Сунтаардааҕы оҕо дьобурун сайыннарар киин,

Күрэх ытытлар сыала-соруга:

- ❖ Хомус эйгэтигэр сыһыарыы, хомуһу пропагандалааһын;
- ❖ Тарды араас ньымаларын туһанан айар таһымы, хомуска маастарыстыбаны үрдэтии;
- ❖ Улууска баар хомус ансаамбылларын, бөлөбүнэн тардааччылары көрөөччү иннигэр, дьүүлүүр сүбэҕэ таһааран тургутан көрүү;
- ❖ өр кэмгэ дьарыктанар оҕолор таһымнарын кэтээн көрүү.

Буолар кунэ-дьыла: бэс ыйын 18 күнэ, 2022 сыл,

Буолар чааһа, миэстэтэ: 16 чаастан Г.Н. Саввинов аатынан култуура уонна сынньалан паарката, “Күнчээн” түһүлгэ

Күөн-күрэс сабаланаар:

- ❖ 13ч. 30 м. -14ч.00 м. - кыттааччылары регистрациялааһын;
- ❖ 14ч.00м. - Күрэх сабаланаар

Дьүүлүүр сүбэ сыанабылыгар сааһынан наардааһын:

- ❖ 5-7 кылаас оҕолоро,
- ❖ 8 кылаастан үөһэ
- ❖ Сааһыттан тутулуга суох санга тардааччылар (регистрацияҕа бэлиэтиигит)
- ❖ Бастакы, иккис, үһүс сылын дьарыктанааччылар;
- ❖ Үс сылтан үөһэ утумнаахтык дьарыктанааччылар.

Күрэх ирдэбилэ:

- ❖ Бөлөбүнэн (ансаамбылынан) хомуска тардыыга – көңүл тардыы, ким хайдах дьүһүйэн оонньурунан көрөн үс мүнүүтэттэн уһун ирдэнэр;
- ❖ Толорооччулар толору сахалыы таһаастара биһирэнэр.
- ❖ Күрөскэ кыттааччы бөлөхтөр 500 солк. усунуос төлүүллэр.

КЫТТААЧЧЫТТАН ПАСПОРТ. ТӨРӨӨБҮТҮН ТУОҤУЛУУР СИБИДИЭТЭЛИСТИБЭ, СНИЛС, ИНН КОПИЯТА ИРДЭНЭР

КЫАЙЫҤЛААХТАРГА саастарынан 1,2,3 миэстэлэр, дипломнар туттарыллыахтара. Наҕараадалааһын кэнниттэн кыайыттардыын КУОЛААН тардан түһүлгэбит түмүктэниэ.

Билсэр тел. 89142574218

Тэрийэр хамыһыата

«Утверждаю»
Начальник «УКиДР»
п/п Кобельянова М.В.
« » 2022 г.

«Утверждаю»
Директор МБУ ДО «СЦДТ»
п/п Антонова А.В.
« » 2022 г.

«Утверждаю»
Начальник МКУ МОУО
п/п Иванов А.И.
« » 2022 г.

Арассыыйа норуоттарын култууратын үйэлээх баайын, Саха АССР төрүттэммитэ 100, өрөспүүбүлүкэбэ Ийэ, улууска Дьизэ кэргэн, Киргизэлэй Саввинов аатынан култуура уонна сынньалан паарката төрүттэммитэ 75 сылларыгар аналлаах уонна Арассыыйаба Үлэ дьоруойун В.А.Михайловы уруйдуур «**ОЛОНХО ДОЙДУТУН ЫТЫК КҮНЭ – СУНТААР УЙГУЛААХ ЫҤЫАҔА**» Үрүн тунах ыһыахха ытыллар «**Күлүм алай, көрдө истий - 2022**»

**оболорго улуустаабы чыбырбах уонна үгэ аабытыгар күрэс
БАЛАҤЫАНҤАТА**

Тэрийээччилэр: Сунтаардаабы үөрэх управлениета, Н. М. Родионова аатынан Сунтаардаабы оҕо дьобурун сайыннарар киин; улуустаабы култуура уонна духуобунай сайдыы салалтата;

Буолар күнэ, чааһа, миэстэтэ: бэс ыйын 18 күнэ, 2022 сыл,

16 чаастан Н. Г. Саввинов аатынан култуура уонна

сынньалан паарката, «Күнчээн» түһүлгэ.

Бырайыак ааптара: Спиридонова Т.Н. - СР културатын туйгуна, «За вклад в развитие народного художественного творчества» бэлиэ хаһаайына, «Дуорай», «Дуорай кэскиллэрэ» хомус ансаамбылларын салайааччыта.

Күрэс сыала: оскуола саастаах оболору фольклор бары жанрдарыгар ол иһигэр чыбырбах, үгэ курдук ураты тылынан уус-уран айымньы, аабы жанрдарыгар сыһыарыы, уһуйуу.

Соруктара:

- Чыбырбабы, үгэни аабы ньымаларын сайыннарыы;
- Чыбырбах, үгэ ис хоһоонун сөпкө арыян сыанаба туттуу-хаптыы;
- Фольклор бу көрүнгүнэн оҕо ойуулаан-дьүһүннээн толкуйдуур дьобурун сайыннарыы;
- Оҕо өйгө тутар дьобурун эрчийи;
- Сизэр-майгы өттүнэн иити, туораттан көрүнэри үөрэти.

Күрэс икки сүһүбүнэн ытыллар:

- 1 сүһүөх – 1-4 кылаас оболоругар;
- 2 сүһүөх – 5-9 кылаас оболоругар.

Көрүү-күрэс сыанабыла:

- Сүһүөхтэринэн 1,2,3 миэстэлэр;
- Бастын уус-уран салайааччы ааттар ингэриллиэхтэрэ;
- Чыбырбах, үгэ аабытын бастынтан бастыгар «Сыты тыл чулуу маастара» аат ингэриллиэ.

Күрэх ирдэбиллэрэ:

- Чыбырбахсыт, үгэни аабар айымньытын ис хоһоонунан көрөн сөпкө талыахтаах;
- Күрэххэ кыттааччы аабар айымньытын арыяр гына танаастаах-саптаах буолар эбэтэр сахалыы танас;
- Кыттааччы күрэххэ кыттыы иһин 100 солк. усунуос төлүүр.

**КЫТТААЧЧЫТТАН ПАСПОРТ. ТӨРӨӨБҮТҮН ТУОҤУЛУУР
СИБИДИЭДЭЛИСТИБЭ, СНИЛС, ИНН КОПИЯТА ИРДЭНЭР**
Сайаапкалары 89142574218 нүөмэргэ ылабыт.

«Утверждаю»:
Начальник «УКиДР»
п/п Кобельянова М.В.
« » 2022 г.

«Утверждаю»:
Директор МБУ ДО «СЦДТ»
п/п Антонова А.В.
« » 2022 г.

«Утверждаю»:
Начальник МКУ МОУО
п/п Иванов А.И.
« » 2022 г.

**Арассыйа норуоттарын култууратын үйэлээх баайын,
Саха АССР төрүттэммитэ 100, өрөспүүбүлүкэбэ Ийэ, улууска Дьизэ кэргэн,
Киргизлэй Саввинов аатынан култуура уонна сынньалан паарката төрүттэммитэ 75
сылларыгар аналлаах уонна Арассыйаҕа Үлэ дьоруойун В.А. Михайловы уруйдуур
«ОЛОНХО ДОЙДУТУН ЫТЫК КҮНЭ – СУНТААР УЙГУЛААХ ЫҤЫАҒА»
Үрүн тунах ыһыах ОҢУОКАЙЫН күрэһин
БАЛАҤЫАНҤАТА:**

Тэрийээччилэр:

- «Сунтаар улууһа» муниципальной оройуон дьаһалтата;
- Сунтаар улууһун култууратын уонна айылгытын салалтата;
- С.А.Зверев-Кыыл Уолун аатынан улуустаабы норуот айымньытын киинэ;
- Н. Родионова аатынан Сунтаардаабы оҕо дьоруун сайыннарар киин;
- «Сунтаар оһуокайа» түмсүү.

Ытыллар сирэ: Г.Н. Саввинов аатынан култуура уонна сынньалан паарката, «Тойон» түһүлгэ
Буолар күнэ-дьыла: 2022 сыл, бэс ыйын 18-19 күннэрэ, Оһуокай түһүлгэтин аһыллыыта күнүс
13.30 м.

Сыала-соруга:

- Оһуокайы үйэтитии, саха төрүт үнкүүтүн, түөлбэ оһуокайын киэнник тарбатыы;
- Тута уус-уранык хоһуйар дьоруу сайыннарыы;
- Саҥа этээччилэри көбүлээһин, киэн эйгэбэ таһаарыы;
- Сааһыттан тутулуга суох оһуокайы сэнээрээччилэри түмүү.

Күрэс 2 бөлөххө арааран ытыллар:

I. Идэтийбит этээччилэр:

1. Оҕо саас: 12 – 17 диэри саастаахтар;
2. Эдэр саас: 18 – 40 диэри саастаахтар;
3. Орто саас: 41 – 60 диэри саастаахтар;
4. Аҕам саас: 61 –тэн үөһэ саастаахтар.

II. Саҥа этээччилэр:

Бу бөлөххө улуус 25 нэһилиэктэриттэн уонна Сунтаар нэһилиэгин 4 түөлбэттэн ханна да, ханна да оһуокай тылын таһаарбатах Саҥа этээччилэр кытталлар.

Ирдэбилэ:

- Бу күрэс «Олонхо дойдутун оһуордаах оонньуута» нэһилиэктэр икки ардыларыгар сыл устата ытыллар күрэскэ кириэн туспа сыанабыл быһыытынан аабыллар;
- нэһилиэктэн 3 этээччи кыттыахтаах: 1 оҕо (12 -17 саастаах), 1 ыччат (18-35 саастаах), 1 саҥа этээччи – (35 үөһэ саастаах)
- Нэһилиэк баһылыга, дьокутааттара, тэрилтэ салайааччыллара бэйэлэрин нэһилиэктэрин оһуокайын түһүлгэтигэр кынат быһыытынан кыттыыны ылыылара булгуччулаах;
- Кынаттара, өйүүр бөлөбө, киһи ахсаана аабыллар;
- Оһуокай тылын таһаарар бириэмэтэ 8-10 мүнүүтэ буолуон сөп.

Оһуокай тылын таһаарааччыга ирдэбиллэр:

- Кыттааччы күрэс устата толору сахалыы таһаастаах буолуута, ситэритэ, толорута;
- Этээччи оһуокай түһүмэхтэрин тутуһуута, түһүлгэтин тутара;
- Хоһуйуутун ис хоһооно, тылын уһа-урана, чуолкайа;
- Куолаһын кэрэтэ, кылыһаҕа, тардыыта;
- Оһуокай тэтимигэр сөп түбэһиннэрэн туттуута-хаптыыта;

- Оһуокай тылын таһаарааччы кынаттарын уонна үтүктээччилэрин кытта биир тэтимнэ, турукка киириитэ;
- Түмүккэ киирбит этээччи бэриллибит тиэмэнэн уус-ураннык тута хоһуйуута.

Сүрүн ирдэбил:

- Далбар, Дархан ааты ылар иһин күрөскэ идэтийбит этээччилэр киирэллэр, ону таһынан сана этээччилэртэн талылыбыттар эмиэ киирэн этиэхтэрэ (дьүүлүүр сүбэ көрүүтүнэн нэһилиэк сана этээччитэ Далбар, Дархан ааты ылар иһин түмүккэ (финалга) киирдэбинэ эбии балл аабыллар)

Күрөс хаамыыта:

18.06.2020 с.:

13ч.30м.—Оһуокай түһүлгэтин аһыллыытын сизэрэ-туома, кыттааччылары бэлиэтээһин (регистрация);

14ч.00м. – оһуокай түһүлгэтин күрэһин саҕаланыыта;

23ч.00м. – Мунутуур Добун оһуокай.

24ч.00м. - оһуокай түһүлгэтин күрэһин салбыыта.

19.06.2020 с.:

13ч.00м. – оһуокай түһүлгэтэ салбанар;

17ч.00м. – «**Оһуокай – айыы үнкүүтэ**» оһуокай күрэһин “Далбар”, “Дархан” аатын быһаарар түмүктүүр түһүлгэ (финал)

18ч.00м. - түмүгү иһитиннэри.

Кыттыы иһин төлөбүр: идэтийбит этээччилэргэ 500, сана этээччилэргэ, оҕолорго 200 солк.

Наҕараадалааһын:

«Олонхо дойдутун ытык күнэ – СУНТААР УЙГУЛААХ ЫһЫАҒА» Үрүн тунах ыһыах ОҢУОКАЙЫН күрэһин ДАРХАН, ДАЛБАР оһуокайдыта уонна анал ааттар ингэриллиэхтэрэ.

Сүрүн бириистэр: «ДОХСУН» квадроцикл, 100 тыһыынча солкуобай уу харчынан, убаһа уо.д.а.

Сүрүн бириис туруорааччылар:

- Сунтаар улуунун Аҕа баһылыга **Анатолий Васильевич Григорьев;**
- СӨ култууратын туйгуна, Потребкооперация Бочуоттаах үлэһитэ, Саха сириг Дархан оһуокайдыта, норуот ырыаһыта **Лыткина Екатерина Агафоновна оҕолоро;**
- СӨ култууратын туйгуна, Бочуоттаах бэтэрээнэ, “Гражданской килбиэн” бэлиэ хаһаайына, Кутана нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо **Антонина Саввична Алексеева.**

Билсэр нүөмэргит:

- **Меркурьева Саргылана Дмитриевна** – Сунтаар улуунун култууратын уонна айылгытын салалтатын координационнай салаа сэбиэдиссэйэ, Оһуокай түмсүү салайааччыта, 89141153503;
- **Седалищев Алексей Дмитриевич** – С.А. Зверев –Кыыл Уолун аатынан улуустаабы норуот айымньытын киинин салайааччыта, 89142815545;
- **Тараярова Мария Афанасьевна** - С.А. Зверев –Кыыл Уолун аатынан улуустаабы норуот айымньытын киинин фольклорга салаатын салайааччыта, 89141142180.
- **Яковлева Айна Павловна** – Н.Родионова аатынан Сунтаардаабы оҕо дьоһурун сайыннарар киин салайааччытын солбуйааччыта, 89142574218